

На цих підставах ЄСПЛ:

1. Постановив сімнадцятьма голосами проти двох, що ст. 10 Конвенції може бути застосована до цього випадку.
2. Постановив десятьма голосами проти дев'яти, що було допущено порушення ст. 10 Конвенції.
3. Постановив одноголосно, що ст. 11 Конвенції може бути застосована до цього випадку.
4. Постановив десятьма голосами проти дев'яти, що було допущено порушення ст. 11 Конвенції.

Правові позиції Верховного Суду

Адміністративна юрисдикція

ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ДОТРИМАННЯ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ СУДДІ п. 1 ст. 6, ст. 8 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ТА ПРИНЦИПІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА БЕЗСТОРОННОСТІ*

С. звернулася до суду з позовом, у якому просила визнати неправомірним та скасувати рішення Вищої ради юстиції від 26 травня 2010 р. у частині підтримання подання члена Вищої ради юстиції щодо звільнення її з посади судді Заводського районного суду міста Дніпродзержинська Дніпропетровської області, посилаючись на те, що в поданні зазначено про порушення нею присяги судді при розгляді справ, при цьому рішення, прийняті нею у цих справах, не скасовані. Крім того, Вища рада юстиції не мала можливості об'єктивно розглянути її справу, оскільки засідання секції цього органу за поданням проведено у 2007 р., а рішення щодо її звільнення з посади судді відповідачем прийнято 26 травня 2010 р. Оскаржуване рішення прийнято за її відсутності і є суттєвим порушенням її прав. Вищій раді юстиції надана необ'єктивна характеристика, оскільки керівництво Заводського районного суду міста Дніпродзержинська Дніпропетровської області ставиться до неї упереджено.

Крім того, 22 липня 2010 р. С. звернулася з позовом до Верховної Ради України про визнання неправомірною та скасування постанови Верховної Ради України від 17 червня 2010 р. № 2352-VI у частині її звільнення з посади судді за порушення присяги судді, оскільки оскаржувану по-

* Витяг із постанови Великої Палати Верховного Суду від 15 лютого 2018 р. у справі № П-93/10, П-156/10, сформований Л. Сидоровою.

станову прийнято відповідачем із порушенням процедури розгляду, за її відсутності з поважних причин.

Вищий адміністративний суд України (далі – ВАС України) постановою від 23 вересня 2010 р. позовні вимоги задовольнив частково.

Визнав незаконною постанову Верховної Ради України від 17 червня 2010 р. № 2352-VI у частині звільнення С. з посади судді за порушення присяги судді.

У задоволенні позову про визнання неправомірним та скасування рішення Вищої ради юстиції від 26 травня 2010 р. у частині підтримання подання члена Вищої ради юстиції від 12 жовтня 2007 р. суд відмовив.

У своєму рішенні ВАС України зазначив, що численні порушення процесуального законодавства при розгляді позивачем цивільних і кримінальних справ, установлені Вищою радою юстиції, були достатньою підставою для прийняття та внесення подання до Верховної Ради України про звільнення з посади судді у зв'язку з порушенням присяги.

При цьому Верховною Радою України при вирішенні питання стосовно позивача не забезпечено процедурної гарантії щодо права судді бути присутнім на пленарному засіданні Верховної Ради України і надавати свої пояснення.

26 червня 2017 р. до Верховного Суду України надійшла заява С. про перегляд постанови ВАС України від 23 вересня 2010 р. у справі № П-93/10, П-156/10 на підставі п. 3 ч. 1 ст. 237 Кодексу адміністративного судочинства України (у редакції, чинній на момент подання заяви до суду).

У заяві позивач просить скасувати постанову ВАС України від 23 вересня 2010 р. у справі № П-93/10, П-156/10 та ухвалити нове рішення, яким позов задовольнити повністю.

Як на підставу для перегляду постанови ВАС України ОСОБА_2 посилається на рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ, Суд) у справі “Куликов та інші проти України”, яке ухвалене 19 січня 2017 р. (до якого приєднана її заява № 20554/11).

Велика Палата Верховного Суду дійшла такого висновку.

20 березня 2011 р. С. подала до ЄСПЛ заяву проти України, в якій скаржилася на порушення державою Україна її прав, гарантованих статтями 6, 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. (далі – Конвенція), ратифікованої Законом України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР, зазначивши, що провадження щодо її звільнення було несправедливим, суперечило принципу незалежного і безстороннього суду, а звільнення значно вплинуло на її приватне життя.

З огляду на схожість заяви С. з іншими заявами, поданими до Суду громадянами України, які раніше обіймали посади суддів національних судів, усі ці заяви були об'єднані відповідно до п. 1 правила 42 Регламенту Суду.

19 січня 2017 р. Суд ухвалив рішення у справі “Куликов та інші проти України”, зокрема і за заявою С., № 20554/11, яким постановив, що Україна порушила стосовно позивача п. 1 ст. 6 Конвенції у зв'язку з недотриманням принципів незалежності й безсторонності та ст. 8 Конвенції, якою кожному гарантується право на повагу до приватного і сімейного життя.

Суд також постановив, що упродовж трьох місяців від дня, коли рішення стане остаточним відповідно до п. 2 ст. 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявнику суму, зазначену у додатку II, а також додатково суму будь-яких податків, що можуть нараховуватися; ці суми мають бути конвертовані у валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу.

Так, С. присуджено відшкодування моральної шкоди в сумі 5 тис. євро та, відповідно, відшкодування судових та інших витрат, понесених під час провадження у Суді.

Рішення Суду набуло статусу остаточного 19 квітня 2017 р.

Розглядаючи вказану справу, Суд постановив, що було порушення п. 1 ст. 6 Конвенції, зазначивши, що провадження у Вищій раді юстиції і Верховній Раді України характеризувалося великою кількістю системних і загальних недоліків, які поставили під сумнів принципи незалежності та неупередженості, а подальший перегляд справи судом не усунув ці недоліки (пункти 135, 137 цього рішення).

Суд констатував і порушення ст. 8 Конвенції щодо заявника, встановивши, що звільнення заявника з посади становило втручання у його приватне життя, а також що таке втручання не відповідало вимогам “якості закону” (п. 138 зазначеного рішення).

При цьому у п. 148 рішення Суд, відхиливши прохання щодо вжиття заходів індивідуального характеру шляхом поновлення заявника на посаді, зазначив про впровадження в Україні станом на сьогодні повномасштабної судової реформи, яка включає внесення змін до Конституції та законів України, а також інституційні зміни, та наголосив на тому, що, враховуючи обсяг й обставини заяви, що розглядається, не можна дійти висновку, що ці істотно нові обставини роблять відповідні національні провадження *prima facie* даремними і безрезультатними.

Відповідно до ст. 10 Закону України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV “Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду

з прав людини” з метою забезпечення відновлення порушених прав Стягувача, крім виплати відшкодування, вживаються додаткові заходи індивідуального характеру, якими є: відновлення настільки, наскільки це можливо, попереднього юридичного стану, який стягувач мав до порушення Конвенції (*restitutio in integrum*); інші заходи, передбачені у рішенні.

Відновлення попереднього юридичного стану Стягувача здійснюється, зокрема, шляхом повторного розгляду справи судом, включаючи відновлення провадження у справі; повторного розгляду справи адміністративним органом.

З огляду на висновки ЄСПЛ та відсутність у Великої Палати Верховного Суду процесуальної можливості встановлювати обставини справи, вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу, констатовані Судом порушення конвенційних та національних вимог у справі, що розглядається, справа в частині вирішення позову С. про визнання неправомірним і скасування рішення Вищої ради юстиції від 26 травня 2010 р. у частині підтримання подання члена Вищої ради юстиції передана на новий розгляд до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду.

Кримінальна юрисдикція

ЩОДО ПРЕЮДИЦІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ*

О., працюючи автослюсарем-водієм у ПП “Яцола” і періодично здійснюючи поїздки у Словацьку Республіку, наприкінці лютого 2015 р., маючи на меті корисливий мотив, погодився на пропозицію невстановленої досудовим слідством особи контрабандно перемістити в автомобілі через митний кордон України в Словацьку Республіку три картини: Й. Бокшая “Жорнава”, “Портрет сина” та А. Еріделі “Портрет молодого чоловіка”, які становлять культурну цінність.

Однак О. не довів свій злочинний умисел до кінця, оскільки картини були виявлені в зоні митного контролю митного поста “Ужгород” Закарпатської митниці Державної фіскальної служби України.

Вироком Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 30 вересня 2016 р. О. засуджено за ч. 2 ст. 15, ч. 2 ст. 201 Кримінального кодексу України (далі – КК України) до покарання у виді позбавлення

* Витяг із постанови колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 20 листопада 2018 р. у кримінальному провадженні № 308/4659/16-к, сформований Л. Сидоровою.